

ZGODNJA

DANICA.

KATOLIŠK CERKVEN LIST.

•Danica• izbaja vsak petek na celi pol in veljá po pošti za celo leto 7 kron. za pol leta 3 krone 70 vinarjev. za četrt leta 2 kroni. V tiskarni sprejemana za celo leto 6 kron. za 1/2 leta 3 krone. za 1/4 leta 1 krono 50 vin., ako bi bil petek praznik. izide •Danica• dan poprej.

Točaj LIII.

V Ljubljani, 26. januarija 1900

List 4.

Cerkve in zvonovi v dekaniji Kranj.

I.

Kranj.

(Dalje.)

V Kranju so imeli sredi 18. stoletja (1752—1770) lastnega zvonarja z imenom Ivan Kristijan Riser. Livarna je bila pod mestom, kjer še sedaj pravijo „na zvonariji“. Šestero njegovih zvonov je ohranjenih v radoliški dekaniji in sicer: dva na Ródinah, mali zvon v Lescah, veliki pod Kórenom, mali v Ribnem srednji v Otočah. V kranjskem dekanatu se nahajajo Riser-jevi zvonovi: v Hotemožah iz leta 1752, veliki, lepo doneči zvon v Tenetišah (1753), na Lužah (1754), dva na Srednji Beli (1755), v Viševku (1755), pri sv. Margareti na Trati (1758) in v Druljevku (1761). Značaj njegovih zvonov je z ozirom na intonacijo ta, da imajo vsi krepke, skoraj rezke glasove. Gledé zunanje oblike so okrašeni z mnogimi podobami svetnikov, nahaja se jih štiri ali pet na enem zvonu, celo korenine so okinčane z različnimi obrazi, napise pa je delal mojster večinoma nemške.

Kot posebnost se mora zabeležiti, da je bilo v 18. stoletju na Kranjskem sedem zvonarjev. Njihova imena so: Gašpar Franchi, Luka Dimic, Josip Samassa z nasledniki, Benedikt Huetterer, Baltazar Schneider, Ivan Kristijan Riser v Kranju in Josip Stadler v Novem Mestu (Neostadii). Čudno, da so vse tvrdke propale in da se je ohranila do današnjega dne samo ena, ki že nad sto let nima nobene konkurence. Lahko sklepamo iz tega, kake ogromne dohodke mora imeti, ker izvršuje že toliko časa monopol v vsi deželi. Ta obrt se namreč zelo dobro obnaša; potrebe so vedno nove, vsak naročuje že iz navade raje pri bližnjem kakor pri daljnem podjet-

niku, in da je pri cerkvah gotov in dober zaslužek — tega še omenjati ni treba. Na tako ugodnem stališču, ko kmalu ne bomo imeli nobenega drugega zvona več, se ena sama tvrdka lahko popolnoma prosto giblje in narekuje cerkvam pogoje, ki niso najmilejši. Poleg tega sprejemamo zvonove iz livarne brez vsake strokovne ocene. Kdo se zmeni, kakšna tvarina se rabi pri vlišanju? Komu je mar, ali sta baker in cin najboljše kakovosti in koliko odstotkov je vsakega? Kdo določuje ceno starim zvonovom, katere jemlje zvonar v račun in so mnogokrat gledé tvarine več vredni kakor novi? Nihče se ne briga za to, ker nihče tega ne razume. Kako izvrstno bi se obrestovalo podjetje, ako bi imeli cerkveno zvonarno v škofiji! Pri toliki množici zvonov bi bilo vedno dovolj dela in zaslužka. Morebiti oživi to idejo mlajši zarod v 20. stoletju!

Podružnice.

I. Rožinvenška.

Izmed šestero podružnic ste dve v mestu, štiri zunaj mesta. V mestu sta rožinvenška in pungrška, zunaj mesta so cerkve v Čirčičah, na Hujah, na Primskovem in na Rupi.

Cerkev rožinvenške Matere Božje je od nekdanjih časov v veliki časti. Z zaupanjem so se zatekali ljudje tu-sem v svojih potrebah.

Več stoletij je že preteklo, kar je sv. Dominik († 1221), opomnjen po Mariji, pričel in razširjal molitev rožnega venca. Takratni časi so bili žalostni, propadlo je cerkveno življenje, oznanjevale so se verske zmote Albigenzov, poleg tega ste si bili duhovska in svetna oblast v vednem nasprotju. Rožni venec je bil posebno dober pripomoček, da so se stvari nagnile na bolje ter se spreobrnilo veliko krivovercev. Splošen praznik za vso cerkev je postal leta 1716, ko je ob času cesarja Karola VI. premagal princ Evgen Turke pri Temešvaru na Ogrskem ter je potisnil nazaj proti črnemu morju.

Gotsko cerkev so novo sezidali leta 1518. Od tega časa dalje so službovali pri njej beneficijati, katere je občina predlagala škofu v potrjenje in kanoniško vmeščenje. Zelo slovesno so obhajali vsako leto praznik rožnega venca. Tudi cerkvena glasba ni zaostajala o tej priložnosti: leta 1720 beremo n. pr. v župnem zapisniku: An den hohen Festtagen des hl. Rosenkranzes ist dem Herrn Schulmeister und Organisten für die mit Pauken und Trompeten abgehaltene Musik etwas mehr zu geben. Do l. 1784 so bile v cerkvi rakve (crypta Rosariana). Pokopavali so v njih duhovnike in tudi rodbina grofov Gallenfels je imela tukaj svoj prostor. Popolno prenovljeno cerkev je rožinvenško nedeljo leta 1892 posvetil ljubljanski knez-škof dr. Jakob Missia. Veliki oltar je trivoglat. Marija kraljuje na prestolu z Jezusom v naročju, z žezlom in rožnim vencem v roki. Stranska dva oltarja sta posvečena sv. Josipu in sv. Ani. Po stenah so podobe iz Marijinega življenja (slikal Matija Bradaška). Na evangeljski steni ladije vidimo morskno bitvo pri Lepantu v korintskem zalivu, kjer je admiral Ivan Avstrijski premagal Turke prvo nedeljo oktobra leta 1561. Zmago so sploh pripisovali molitvi rožnega venca.

Vse tri zvonove je vlił Jurij Steinmetz v Celju leta 1822. Premera imajo 106:90:71 cm in pojo v mol-trizvoku z glasovi fas-c = 1, 3, 5.

Veliki zvon: Križ, Marija rožinvenška, sv. Josip z Jezusom v naročju. Napis ob krilu: + ZUR GRÖßEREN EHRE UNSER LIEBEN FRAUEN IN ROSENKRANZ VON DEN WOHLTHÄTIGEN BURGERN KREINBURGS.

Srednji: Križ, Marija prepasana s novoji, sv. Ana, sv. Andrej. + CUM VENIT TEMPESTAS SENTITUR MEA POTESTAS, ALIOS AD TEMPLUM VOCO, HOC TAMEN MANEO LOCO. (Ko pride ne, vihta kaže se moja oblast, druge kličem v cerkev sam pa ostanem na tem kraju).

Mali: Križ, žalostna mati božja, svetnik se opira na dve palici.

2. Pungrt.

Cerkev stoji na južni strani mesta poleg nekdanjega ozidja in je posvečena sv. Fabijanu in Sebastijanu, ki nimata drugega sorodstva med seboj, kakor da sta oba mučenca iz prvih krščanskih časov. Skupen god se obhaja 20. januarija. Poleg teh dveh časte v velikem oltarju tudi sv. Roka.

Sv. Fabijan je bil papež. Ob času preganjanja kristijanov za rimskega cesarja Decija je potrdil leta 250 kot cerkveni poglavar svoje versko prepričanje z mučensko smrtjo. — Sv. Sebastijan (Bo-

štijan), telesni stražnik cesarja Dijoklecijana, je živel proti koncu 3. stoletja. Ker se noče odpovedati sv. veri, privežejo ga v vojaškem taboru k steburu, streljajo s puščicami vanj, slednjič ga pobijejo s koli in truplo vržejo v smrdljivo lužo. Častitega mučenca, ki je prestal tako grozno smrt, so si izbrali kristijani kot posebnega pomočnika v kužnih boleznih — Sv. Rok je stregel v Rimu in drugih laških mestih bolnikom ob času kuge v 14. veku. Ko je leta 1414 razsajala ta bolezen v Konštancu, kjer je bil uprav cerkveni zbor, zapovedali so zbrani škofje, naj se nosi podoba sv. Roka v procesiji po ulicah, in kuga je kmalu nehala. Na Kranjskem je postavljenih veliko oltarjev temu svetniku v čast in v mnogih krajih obhajajo njegov god 16. avgusta kot zaobljubljen praznik.

Pungrška podružnica (in pomerio Pawmgarten, Baumgarten, odtod popačeno ime Pungrt) je stala že leta 1478. Stara pisma nam pripovedujejo, da jej je takratni mestni sodnik Ivan Šetina volil v svoji bolezni dve zemljišči v Gomilah in pri vislicah ter zapustil 10 goldinarjev za njeno obokanje. S cerkvijo je bila združena duhovska služba (beneficium simplex), za katero je predlagala mestna občina sposobnega duhovnika. Kranjci so svoje tri patrone sv. Fabijana, Sebastijana in Roka večkrat potrebovali v sili, ker je kuga trikrat hudo gospodarila v Kranju, namreč v letih 1554, 1557 in 1657. Imenovali so jo črno smrt, v župnijskih maticah je zapisana z imenom „febris maligna“. Tudi kolera, njena sorodnica, se je dvakrat oglasila v 19. stoletju (1836 in 1855).

Pri vsej zidavi: v cerkvi, žagradu in lopi, vidimo gotski slog. Glavno podobo v velikem oltarju je naslikal znani umetnik J. M. Schmidt iz Krems-a. Leta 1877 prenovljeno cerkev kinčajo po stenah podobe iz življenja sv. Roka (slikal Matija Bradaška leta 1881). Jeden stranskih oltarjev je posvečen sv. Ivanu Krstniku, jeden angelju varuhu (slikal Gašpar Götzl leta 1841).

V stolpu visijo trije zvonovi s premerom 117:88:77 cm, vglášeni v dur-trizvoku d fis-a=1, 3, 5.

Veliki zvon je bil poprej v župnem stolpu. Vlił leta 1812 v zvonarni Vincencija Samassa je okrašen s podobami: Križ, Marija z rožnim vencem, sv. Ivan evangelist.

Tudi srednji se je glasil nekđaj iz lin župnega zvonika. Križ, sv. Trojica, klečeč svetnik s snopom (?) pri nogah, v oblakih se vidijo strele. Iz livarne Vincencija Samassa leta 1812, kakor veliki.

Mali je star zvon ljubljanskega zvonarja Josipa Samassa iz leta 1750. Sv. Ivan Krstnik, angelj varuh, sv. Sebastijan, sv. Rok.

Župnik Josip Lavtičar.

(Dalje prihodnjič.)

Ugovori in odgovori.

Francosko napisal Abbé de Ségur.

(Dalje.)

IV.

Slučaj vlada svet, sicer bi ne bilo toliko nereda na zemlji. Koliko nepotrebnih in slabih, koliko nepopolnih stvari! Bog se ne briga za nas.

Odgovor: 1) Ali gotovo verjameš, kar govoriš? Oprosti mi, jaz po vsej pravici dvomim, da verjameš. To so sopet one misli, ki pridejo človeku le tedaj na um, če je bolno srce.

Bodi nekoliko nezaupen proti samemu sebi! Strast stopi prav tako lahko v glavo kakor vino, in ta nevarna pijanost učini, da govoriš takih bedarij.

Kaj je neposredno praktična posledica goverjenja. „Bog se ne briga za me?“ Ali nisi — vprašam te resno — potem prost, da delaš, kakor te nagibljejo strasti? ali z drugimi besedami: „Ti bi rad grešil, toda ti bi rad grešil v vsej ugodnosti, ne da bi bilo potem treba česa bati se ti, ali da bi se kesal?“

2) Razjasni mi, kaj pa je slučaj, ki ga častiš namesto božje previdnosti?

Slučaj je nekaj vsemu svetu nepoznanega, nekaj, česar ni nihče mogel nikdar zazjasniti; slučaj je nič in vender ta nič vse dela, vse nadzoruje, vsemu je neizprosni vladar.

Čakaj malo, dragi prijatelj, povem ti jaz, kaj je slučaj ali usoda — ali katero ime že hočeš. Nič ni, prazna beseda je brez pomena, izmišljena od bogotajcev, da jo stavijo namesto božje previdnosti, katere se boje. To je le neko pripravnejše goverilo, ki hoče na videz nekaj razjasniti, ki pa je v resnici le nesmisel in neumnost.

Slučaj torej ne more nič vladati, ker je sam nič. Edino Bog, najvišji vladar in edin stvaritelj vseh bitij, vlada vse, čuva nad vsim, ravna vse po svoji previdnosti; to se pravi: On, ki je neskončno dober, moder in pravičen, vodi vse skupaj in vsakega posebej k zadnjemu smotru; in ta smoter ne more biti drugi nego On sam. Vodi pa po potih, katere spozna kot najpripravnejše. Prav kakor je vse brez napora ustvaril, istotako vse vlada, ne da bi se kaj utrudil, in kakor ni bilo zanj nedostojno ustvariti vse stvari, prav tako ni nedostojno skrbeti za vse. Radi edinega dejstva, ker je brezkončno bitje, ve vse, vidi vse, vodi vse na enkrat; a sam ostane neizpremenljiv in neutrudljiv. Za najmanjše živalice skrbi, a ob enem skrbi tudi z isto vsevednostjo, vsemodrostjo in dobrotljivostjo za svoje najvzvišenejše stvari. — Bogotajec se boji, da bi toliko opravilo utrudilo ljubega Boga; o, kolika skrb! Ne, ne, le pomiri se radi tega! Bog čuva nad vsemi stvarmi, zlasti pa nad teboj, ki si Njegovo razumno bitje, katero je ustvaril On, da bi Ga spoznal, Ga ljubil, Mu služil in da bi enkrat bil vreden gledati Ga na veke.

3.) Toda ti tajiš previdnost božjo zato, ker je, kakor meniš, toliko nerednosti na svetu. Ti vprašaš: čemu toliko nepotrebnih stvari, toliko nepopolnosti, toliko slabega na zemlji? čemu je eden rojen bogat, a drug reven? Zakaj tolika neenakost človeških razmer? Zakaj so nekateri srečni, a drugi nesrečni?

Po tvojem menenju je vse slabo, samo ti bi vse stvari bolje uredil. Kdo pa ti je rekel, veleučeni prijatelj, da je vse, česar ne razumeš, neurejeno? Seveda. Ti smatraš mnoge stvari za odveč, ker ne veš, čemu so. Ti smatraš to in to bitje za slabo, ker ne poznaš njegovih dobrih lastnosti? Kdo pa si ti — povej mi, prosim te — kdo pa si ti, nevedna, mala stvar, omejena v svoji razsodnosti, v sredstvih, v vsem svojem bistvu — kdo si, ki se drzneš presojevati delo Onega, ki je sama vsemo-gočnost, modrost, dobrotljivost, pravičnost? Da, to je v resnici skrajna tvoja predrznost!

Ako bi neuk človek, ki niti čitati ne zna, ohrl knjigo kakega največjega pesnika in bi videl toliko nepoznanih znakov, razporejenih na tisoče raznih načinov, zdaj po dva, zdaj po tri, štiri, osem ali še po več znakov, da potem tvorijo besede; in ako bi našel mnogo vrstic, daljših ali krajših; in ako bi opazil da so tu strani popolnoma izpolnjene, a tam male i. dr.; ako bi tedaj ta človek, ki nima o vsem tem niti pojma, vprašal: zakaj so te črke, te vrste, te strani semkaj postavljene in ne tje kaj? zakaj ne stoji, kar je v začetku, rajši na koncu ali v sredi? i. dr. Tedaj bi mu gotovo odgovoril: „Prijatelj to je bil velik pesnik, duhovit mož, ki je vredil te znake, da je izrazil svoje misli. Ako bi samo eno stran predstavili na drugo mesto, ako bi samo eno vrsto, eno besedo, eno črko predstavili, bilo bi lepo delo v neredu in vzvišeni namen njegovega početnika uničen.“ In ako bi ta neuki človek hotel biti veččak in bi jel grajati red v knjigi, rekoč: „Meni se zdi, da bi bilo veliko bolje in lepše, ako bi bile vse črke, ki so si podobne, skupaj postavljene, velike k velikim, male k malim; veliko ugodnej red bi bil, ako bi bile vse besede enako dolge. Čemu je tu stran prazna in zakaj ne tam? Vse to je slabo urejeno. Oni, ki je ustvaril to delo, ni mnogo pojnil; vse je nastalo po slučaju.“ Gotovo bi temu odgovoril: „Ti si nevednež; nič ne razumeš. Ako bi uredili po tvojem smislu, ne bilo bi nikake misli in pomena v knjigi. Kakor je, tako je dobro. Razum, ki je brezprimernokrat večji nego tvoj je vse to vredil, in ako tega ne razumeš, kriva je tvoja nevednost.“

Mar mi kaj drugače delamo, kadar presojujemo božja dela?

Kadar gledamo naravo, vidimo njegovo veliko knjigo: stoletja so strani, leta se vrste, a vse stvari od angelja in človeka do najdrobnejše travice in najmanjšega zrna so črke, vsako stvar je dela na svoje pravo mesto roka velikega Mojstra, ki pozna svoje večne namene in celokupnost svojega stvarstva. Vprašaš zakaj je ena stvar popolnejša nego druga? zakaj je ena tu a druga tam? zakaj je po zimi mrz a poleti vroče? zakaj danes dežuje in ne jutri? zakaj tolika neenakost med ljudmi: eden bogat a drugi siromaki; ta zdrav kakor dren a oni vedno bolehen? zakaj umrje v tej hiši otrok a v oni živi onemogel starček? zakaj umre ta dobitnik a živi oni hudobnež, ki dela le slabo i. dr. — Na vsa taka in jednaka vprašanja odgovarjam: Brezkončna modrost, brezkončni razum, brezkončna pravica, brezkončna dobrot je vse to uredila! In vse je, bodi uverjen, v največjem redu, dasi se nam morda drugače zdi. Ako hočeš kako delo presojeti, moraš je povsem poznati, v celoti in v podrobnostih, in primerjati z namenom, kateri mu je določen.

Kateri človek, katera stvar je že kedaj mogla pojmiti skrivnost večnih stvarnikovih sklepov?

Da, ali ni tako spoznanje povsem potrebno, ako želimo izreči razborito sodbo o božji modrosti in pravičnosti z ozirom na človeka, ki je razumno in slobodno bitje, da je zmožno delati dobro ali slabo, zaslužiti plačilo ali kazen? — A tedaj bi se morala pred nami odpreti vrata večnega življenja, kjer bi videli vse stvari v čudovitem soglasju, in vse poravnano, kar se nam je zlelo na zemlji krivica.

Vprašal si: zakaj Bog ne kaznuje tega zločinca? zakaj obsiplje onega hudobneža z bogastvom, med tem ko oni pčštenjak pomanjkanje trpi? Pa še govoriš, da Bog za nas skrbi! Ali kje je njegova pravičnost, modrost, njegova dobrost?

Večnost reši to zagonetko. Pravično in modro je, da se temu zlikovcu poplača to, kar je storil dobrega. Zato je dobil na tem svetu plačilo, a za svoje pregrehe bo trpel večne kazni. Oni pošteni pa, ki je svet pomiluje radi njihove nesreče, se na tem svetu pokore po neprijetnostih, ki jim je pošiljal Bog, a večno blaženstvo je čaka onkraj groba kot plačilo za njihove kreposti.

Večnost je, ki nam razjasni, zakaj je nadloga večkrat dobrota, ker privede dušo k Bogu, katerega je v svoji lagodnosti pozabila. O, koliko duš v nebesih hvali Boga in ga bodo hvalile, da jih je obiskal na zemlji z bolečinami! Bogastvo in časno dobro je večkrat kazen. Koliko jih je že radi časnih dobrin preziralo in izgubilo večno blaženstvo! Mnogi bodo v večnosti preklinjali nasladnosti, bogastvo in dostojanstva, ker so jim bila v pogubljenje!

Na merilu večnosti moramo vse premeriti, kar se človeku dogaja na zemlji; sicer je nemogoče, da bi vsaj malce pojмили, kaj z nami Bog namerava.

Pred vsem moramo spremeniti svoje nazore. Nikar ne sodimo svojega najvišjega Sodnika! Niti ti, moj prijatelj, niti jaz, verjemi mi, niti kdo drugi vidi tako daleč, kakor On.

Kar On stori, je dobro, in če pripušča zlo, zgodi se to radi večjega dobrega. Seli spominjaš iz svojih otroških let te zgodbe? Neki potnik je legel pod visok košat hrast, da se nekoliko odpočije od svojega dolgega potovanja. Ker ni mogel takoj zaspati, je bil presojevati razne reči okrog sebe. Ne daleč od sebe vidi bučevino, ki se je spenjala po plotu, a nad seboj je motril košat hrast, ki je bil poln drobnega želoda. „Hm! hm! to se mi pa že ne dopada, da tako drobna in slaba trta rodi tako debele buče, a košati in močni hrast le drobni želod. Ko bi bil jaz svet ustvaril, bilo bi vse drugače. Visoki hrast bi rodil velike buče, a na trti bi rastle le drobni želodi.“ Tako premišljujoč zaspi. Kar potegne veter in z visokega hrasta pade želod potniku ravno na nos s tako silo, da mu koj pride kri. „Jej, vzklikne, kaj bi bilo, ko bi bila namesto želoda buča pala na glavo. Gotovo bi me bila ubila. O Bog, kako si modro in pametno vse ustvaril.“

Dragi prijatelj, občuduj stvarnika, kakor ga je slednjič ta potnik, varuj se pritoževati nad tem, kar ti nalaga božja previdnost.

V.

Vera je le za ženske.

Odgovor: In zakaj tudi ne za može?

Vera je ali prava ali kriva. Če je prava, je prava in torej tudi dobra prav tako za može, kakor za žene. Če je pa kriva, slaba je prav tako za žene kakor za može, zakaj laž ni za nikogar dobra.

Gotovo je vera dobra za žene, pa tudi, in sicer iz prav tistih vzrokov, za može.

Kakor žene, tako se morajo tudi može bojevati s strastmi, in sicer večkrat s silovitimi strastmi; prav kakor žene. Kot žene, tako jih tudi može ne morejo premagati brez strahu božjega, brez ljubezni božje, brez onih uspešnih sredstev, ki jih daje edino vera.

Može in žene imajo težke dolžnosti: dolžnosti pred Bogom, dolžnosti do družbe, dolžnosti do družine in dolžnosti do samih sebe.

Može, kakor žene so dolžni moliti Boga, mu služiti, skrbeti za izveličanje svoje neumrljive duše, in zato morajo dobro delati in slabega se varovati, da potem zaslužijo nebesa in uidejo pekl, da jih Bog milostno sodi. Kakor ženam tako tudi možem vedno preti smrt, na katero se morajo pripravljati.

Kakor za žene tako je tudi za može umrl Jezus Krist na križu. Njegove zapovedi so dane vsemu svetu.

Vera je potemtakem za žene in za može, le s to razliko, da je večkrat bolj potrebna možem nego pa ženam, posebno potrebna pa je mladim možem. Tiso zlasti izpostavljeni raznim nevarnostim, obdani so od raznih slabih izgledov glede na nenravnost, nezmernost in brezboštvo. Radi tega še bolj potrebujejo one pripomoči, koje vera vsakemu nudi, zakaj nevarnosti, ki jim prete, so večje in zelo опасne.

A. M.

(Dalje prihodnjič.)

Štiri dni viharja (burije) na obalah jadranskega morja.

to je od 16. do 19. novembra 1899.

Visoki hribi, širno morje, in zvezdato nebo so najbolj primerne podobe vzvišenega na zemlji, pred očujejo nam Božjo vsemogočnost. Za danes nekoliko o morju. O vodah v obče pravi kralj David (ps. 92, 3—4): Vzdigujejo se reke, o Gospod, reke vzdigujejo svoj glas, reke vzdigujejo svoje valove v šumenju veliko voda. In o morju govori David: čudovito je vzdigovanje morja, čudoviten je Gospod na višavi. Kako lepa primera je to! O morju je pevalo veliko pesnikov, kajti ono ima nekaj posebno mikalnega v sebi; tako da bi človek neprestano sedel poleg njega in se oziral v te vode. To morje pokriva dobri dve tretjini zemlje, ono je slano ter grenko, teže od sladke vode in nam nudi takorekoč v vsaki uri po dnevu in po noči, v tihoti in vetru drugačen prizor. A prizor ob viharju je strašan. Morje ni nikdar popolnem mirno; vedno se nekoliko giblje. V obče pa ločimo trojno gibanje. Valovanje, potakanje (v raznih morskih tokovih) in plimovanje.

Valovanje: to je, da morje valove žene, povzročijo razni vetrovi, ki pritiskajo na površje morja in je plahutajo. Čim silnejše veter piha, toliko višji, dalji in širji so valovi. Huda je burija, še bolj nevaren je „široko“, najhujši pa vetrov vrtimec.

Glejmo prizor na jadranskem morju, ko je od 16 do 19. novembra vlekel najprvo sever, potem pa burija.

Popoldne 15. novembra je morje upadlo 30 cm več kot sicer. Čudili smo se temu, vprašaje se, kaj bo?

Dne 16. novembra nastane veter (sever), ki je vlekel silno ter hitro morje razburil, ki je zelo vzrastlo. Ono je gnalo velike valove, videti je bilo, kakor bi morje teklo memo Ike proti Lovrani in dalje. Ko med obedom zrem skozi okno, videti je bilo, kakor bi male bele ladjice bliskoma memo švigale; a ko grem na vrt vidim, da je bil vsak val na vrhu penast, in to je le, kadar hud vihar brije po morju. Duhovnik, ki se je ob viharju peljal po morju, izrazil se je, da je tudi on videl penaste valove, pa te pene so bile kakor bela jagnjeta. Vdarjanje valov proti skalovju ni bilo prav posebno znatno, ker je vihar pihal preko obal morja. Čudili smo se, da so ribiči (njih 6) ves dan ribarili po morju, ter imeli jadra razpeta.

Na večer potegne burija in 16. 17. 18. novembra je tudi vedno snežilo po Kapeli, Kleku in Velebitu; burija pa je hudo pihala zlasti od 1—3 ure zjutraj in popoldne

Dne 17. novembra gnala je burija valove od Senja proti Opatiji. Iki in Lovrani. Neprestano so butali ob skalnati breg. vdarjanje se je na 6 ali 10 sekund ponavljalo. Valovi so bili visoki 1—1½ metra, dolgi do 10 metrov (dolgotost se šteje od vrha enega vala do vrha drugega vala) in so bili različne širjave od 5—50 metrov. Istega dne je ribaril 1 ribič, ki jo je pa okoli 11. ure v luko potegnul.

Dne 18. novembra, sabota, je bilo pa morje najbolj razburjeno in je gnalo najvišje valove, kajti burija je pihala prav zelo. Na Reki so rekli, da že tri leta ni bilo tako hude burije. Nepopisen prizor je bil popoldne od 1. do 3. ure; P. Haitzmann T. I. profesor iz Sarajeva je rekel; to je predstava, ki jo Stvarnik morja nudi zastoni. Proti izhodu in jugu je bilo nebo pokrito s temno sivimi oblaki, iz katerih je vedno medlo sneg. Morje pa je bilo penasto in zelo kalno ob obalah, zaganjalo se z vso silo v skale, in kolikor bolj so se bližali valovi obalam, s toliko večjo hitrostjo so hiteli proti skalovitemu bregu, ob katerem so se razpršili na 6—10 metrov visoko. P. Haitzman je želel, da bi mogel naslikati 2 prizora, namreč morski val, ki se drvi proti bregu in se vpenja in potem njegovo razpršenje ob skalovju. Nepopisen prizor pa je, videti razpršenje valov pri Opatiji in Lovrani. Takorekoč skušali so se in kosali drug za drugim, kateri bo bolj hvalil in častil Stvarnika morja. Se ve, da valovi niso bili enako veliki. Že od daljine 100 metrov ali še več opažali smo kak večji val in čudom gledali, kako se je drvil proti bregu, ondi z vso silo zagnal ob skale ter se razpršil. Parkrat pa se je bližal val izredne velikosti, visok 2 metra, dolg 15 metrov in širok po morju kakih 60 metrov; in ko je hitel proti obalam, zdelo se je, kakor bi se dvignila cela morska plast ter hotela zagrniti suho zemljo ter si jo pri-

svojiti — ali zaman. Kajti Bog je dal vodam (morju) postavo, da naj ne prestopajo svojih bregov; kakor se bere v bukvah Modrosti (6): „Ko je Bog okoli morja meje postavljaj in vodam dajal postavo, da naj ne prestopajo svojih bregov, igrala sem se na okrogu zemlje in moje veselje je bivati med človeškimi otroki.“

Še-le takrat, ko bo Bog razvezal postave, po katerih delujejo naravne sile, ko se bode nebeške moči gibale in bodo potresi zemljo in morje stresali, to je konec sveta; bode morje suho zemljo preplavilo, kakor so bere v Ps. 45. 3.: „Zato se ne bomo bali, ko se bo zemlja gibala in se bodo gore prekopicnile v sredo morja,“ in sv. Luka (21, 25) pravi: „da bode na zemlji stiska med narodi zavoljo strašnega šumenja morja in valov.“ Take misli so me obhajale pri tem morskem prizoru. Se ve da isti dan si ni upal nobeden ribičev na morje, in tudi parnik Sava, ki redno vozi po trikrat na dan med Reko in Lovrano, je le popoldne ob 4. uri z veliko težavo priplul v luko Iko. Semtertje je bila videti pa tudi kaka velika ladija, kateri burija ni posebno nevarna.

Dne 19. novembra je pihala še burija, dasi je včasih nekoliko prenehala in proti večeru utihnila. A morje je bilo še vedno zelo valovito, če tudi ne tako, kakor prejšnji dan. Vreme je bilo jasno in nekoliko gorkeje. Omeniti je še, da je prejšnje dni ob buriji gorkomer kazal 7° R gorkote pa bilo nam je hladno kakor na Kranjskem pri 7° R mraza. Morje se je nekoliko očistilo, pa je še vedno gnalo visoke valove in ponavljali so se krasni prizori prejšnjih dni, namreč vdarjanje in razorševanje valov na obrežnih skalah. Več ur sva s tovarišem P. H. zrla v razburkano morje, ter uživala najlepše prizore. Na morju je bila videti kaka velika ladija, in tudi 6 ribičskih ladij je bilo opaziti (čudno posvečevanje Gospodovega dne!)*

Dne 20. novembra pa je veter utihnil, morje se je pomirilo, ter je postalo še bolj čisto in prozorno kakor pred viharjem. Prav lepo je bilo videti njegovo zeleno dno. — Lepo in prijetno je bilo pač z brega opazovati viharno razburkano morje. Pač pa je bil ves drugačen položaj onih, ki so se takrat vozili po razburjenih valovih. Brati je bilo, da je 16. novembra blizu otoka Elba in 18. novembra pri Trstu več ljudi v morju vtonilo. Ko sem stal ob bregu morja ali pa v sobi zlasti po noči, čul sem žvižganje in pihanje burije in vdarjanje in butanje valov ob skalovje, izdihnil sem čisto k Bogu ter molil za one, ki se nahajajo na morju. Tam tik Opatije stoji na obrežju soha ali kip Matere Božje, ki je je postavila neka gospa, mati, užaljena radi smrti sinu ki so ga morski valovi pred nekaj leti pogoltnili. Kako vzpodbudno in ginljivo je tu gledati Mater Božjo, morsko zvezlo in zavetnico mornarjev in popotnikov na morju! Tam na Trsatu višje od Reke pa kraljuje v svojem svetišču Kraljica nebes, deleč obteženim in vzlihujočim zemljanom svojo pomoč. Trsatski Materi

*) Kdor se želi česa učiti iz podobnih prizorov, naj prestopi le samo meje našega Kranjskega. Kmalu mu jih bo na izobalje. Nikjer, kar smo videli sveta — in bilo ga je že dovolj — nismo opazili te ljubezni do Božje službe in pa tega vzornega praznovanja gospodnjih dni, kot uprav doma na Kranjskem.

Božji se priporočajo mornarji pri odhodu na širo morje, pa tudi srloh v nevarnostih, kličejo Marijo za pomoč. In takih spominjskih podob nabajaš mnogo v tej romarski cerkvi. Obesili so je ondi mornarji rešujoč svoje obljube in zahvaljujoč se Mariji na očetvi iz morskih valov. Med drugimi visi tu: Kapitan je vzvil v črnem morju s svojo ladijo. Kar nastane vihar, ki je razsajal dva dni in dve noči. Polcmil je jadra in prometaval ladijo kakor orehovo lupino po črnem morju, ki je razupito radi budih viharjev. Kapitan naredi začljubo Materi Božji na Trsatu. Bl je rešen on in njegovo moštvo. Lepa trsatska slika pa označuje njegovo nevarnost, pa tudi verno hvaležnost in Marijino milo srce. Se ve, da jih vsako leto veliko utone v morju *) Oče in sin, oba iz Reške oklice doma, sta šla na barko kot mornarja. Na obalah angleških se je vsled budega viharja ladija razbila. Sin se je potopil, oče pa se je otel. Prisel je potem na božjo pot na Trsat, zahvalit se Mariji za očetje. Povedal je pa tudi, kako je bil otet in jokaje popisoval, kako se je sin utapljal. To se je zgodilo pred dvema letoma. Ako greš na morje, priporoči se angelju varuhu, imej čisto vest in skesano srce.

Ti pa Marija, morska zvezda, spremljaj in varuj mornarje in morske potnike ter je srečno pripelji v varno zavetje; nas vse pa, svoje služabnike in zemeljske potnike — vodi varo in nas srečno pripelji v sveti raj k svojemu Božjemu Sinu in našemu Gospodu in Odrešeniku Jezusu Kristu.

Župnik A. K.

I. Bratovske zadeve

molitvenega apostoljstva.

Nameni za mesec januarij 1900.

(Spis potrdili in blagoslovili sv. Oče.)

a) Glavni namen:

Napredek po krščanstvu.

(Konec.)

2. Krščanstvo je pospeševalo npravni napredek človeštva. Ta napredek je v tem, da spravlja človek svoja dela vedno bolj z zahtevami naravne in božje npravne postave v soglasje in na ta način res vredno, dostojno in svojemu vzvišenemu namenu primerno živi. Tak napredek hoče krščanstvo; ker v njem je zarisana resnična veličina človeška, in npravna popolnost, k kateri nas navaja krščanstvo. Krščanstvo dvigne človeka nad vse to, kar je pozelel stari vek ali kar je tudi le mogel slutiti. Paganški svet je bil v npravnostnem oziru mrlič, ki je strohnel in segnjl v globokem grobu pregrehe. Za marsikatera krščanska čednosti ni bilo takrat niti izraza; najbolj nenaravne pregrehe so smatrali kot lahko odpustljivo človeško slabost; vsaka pregreha je imela svojega boga in svoje svetišče. Kdo bi mogel tega mrliča s svojim duhom zopet oživiti? Tisti, ki je rekel Lazaru: „Pridi ven!“ In on izpregovori res besedo vstajenja, in

*) Tako se je pred par leti vtopil bivši ministrant zdravščine kapele v Iki. Potoval je z materjo v Aleksandrijo, a je ondi blizo pristanišča utonil. Mati je otela dva otroka, dva pa jej je morje pogoltnilo. — Ta isti deček je nekatere kratl popil v svoji imenovani službi mašnega vina in časih v umsko si škodo. Nočemo soditi, a...

mrtevč živi, in ustane, srca se širijo, vezi strastij odpadajo, zemlja se oživi in obnovi. Tega Krist ni storil s silo, temveč po svoji postavi in pred vsim s svojim vzgledom in svojo milostjo. Ta milost je utrdila slabotne device, mladeniče in otroke da so junaško živeli, da se jim čudi sve. še sedaj, čeprav jih noče posnemati. Kakšno razmerje je med paganstvom in krščanstvom, kako silen napredek je v krščanstvu, o tem naj povemo le jeden vzgled!

V Rimu stoje še danes razvaline amfiteatra, „colosseum“ imenovanega, katerega je dal zidati rimski cesar Vespazijan. Okoli 100 000 ljudij si je moglo ogledovati v njem igre, o katerih pravi francoski pisatelj, da so bile nekaj takega, kar presega po svoji grozi človeško domišljijo. Te igre so bile namreč ali borbe z divjimi zvermi, ali so pa tam nabadali ljudi na kole ali jih metali divjim zverem. Tako smrt so najrajši prisojali kristijanom. Tudi sužnji in borilci so se morali v areni medsebojno ali pa z zvermi boriti na življenje in smrt. Za take igre so bili znamenani posebni obredi. Najprvo so prišli tisti, ki so bili določeni, da jih vržejo krvoločnim živalim „ad devorandum“. — da jih raztrgajo; slečeni so morali korakati skozi dvojno vrsto tako zvanih „venatorjev“, katerih vsakdo je udaril posameznika jedenkrat z bičem, da je kri prsnila v zrak. Potem so morali iti okoli po jajčasto okrogli areni pred cesarjevo tribuno, da so klicali znani izrek: „Caesar, morituri te salutant — Cesarost, umirajoči te pozdravljajo!“ — Ko so zveri podavile in raztrgale ta oddelek, prišla je vrsta na druge, ki so se borili s pestmi in rokami. Pripeljali so se v areno na bliščočem vozu, šli so stotako jedenkrat naokoli in zaklicali cesarju: „Morituri te salutant!“ Potem se je pričela borba; morali so se spoprijeti ter na neizrekljiv način drug drugega mesariti, samo po glavah niso smeli biti ali zabadati, da se vse preveč hitro ne pomore in da uživa občinstvo tem dalje časa to krvavo veselje. — Ako je bil pravilni boj dokončan, moral je vselej jeden izmed dveh borilcev kot premaganec pasti. Sklone koleno in prosi milosti. Zmagalec zre po občinstvu in pričakuje njegove sodbe, ali naj premaganec umrje ali živi. Toda palci molé k tlom — znamenje smrti — narod hoče videti, kako umira borilec. Igra naj poslednji prizor. Njegova čast zahteva da iztegne vrat in z mečevo ostrino pokaže sam mesto, kjer hoče, da se ga predobe. Tudi tem predpisom se uklone — narod mu ploska, in on prejme smrtni udarec. — Te grozne igre so trajale nad 500 let!

Kolika dobrota je bila za svet, ko je krščanstvo s svojim vplivom oplemenitilo srca človeška ter učilo, da naj se opuste take grozovitosti! Koliko vzroka imamo mi kristijani, da molimo v amfiteatrih, napojenih s krščansko krvjo, kar je bilo napisano nekoč na velikem križu v rimskem koloseju:

Molimo te, o Kriste, in te hvalimo,

Ker si s svojim svetim križem odrešil svet!

3. Krščanstvo pospešuje socialni napredek, to se pravi: srečno skupno življenje ljudij na svetu. Popolnoma se seveda ne more ogniti družabnim neredom. Vojne in prepiri ne bodo izumrli, dokler ljudje žive. Toda vsaj stremiti moramo in moramo za tem, da se ustanovi splošna

sreča in vsestranska zadovoljnost. Pomočka k temu sta ljubezen in pravičnost. Ljubezen združuje in čuti tujo bol prav kakor svojo; pravičnost daje vsakemu svoje — Ljubezen in pravičnost sta dva zaklada, ki sta tudi lastnina krščanstvu. Podelilo ju je svetu božje Srce, katerega ne imenujemo zaman v novih litanijah presv. Srca Jezusovega „posodo pravičnosti in ljubezni.“ Za ljubezen ni imelo poganstvo že zato nobenega prostora, ker ni imelo nobenega smisla za pravičnost. Ker vsak prestopek proti pravičnosti je tudi ljubezni nasproten. In večina človeštva je bila tedaj brez pravic in brez varstva. Brezpraven je bil tedaj suženj. Po rimskih pravnih nazorih ni veljal suženj niti za človeka, temveč kot orodje za delo in kot stvar, ki se rabi po poljubnosti. Neki rimski senator je redil nekažnjen ribe v svojem ribnjaku z mesom svojih sužnjev, katere je dal v ta namen debeliti. — Krščanstvo je sprva poskušalo zboljšati ubogim sužnjem njihov položaj; sčasoma pa, ko je krščanstvo preobrazilo po svojih naukih vse javno življenje, je suženjstvo popolnoma odpravilo. Skoro neštevilne so odredbe papežev, ki zahtevajo za vsakoga osebno prostost. Pij II. je smel vzklikniti: „Hvala nebesom in sv. stolici; jarem suženjstva ne sramoti več nobene evropske države!“

Brezpravna je bila žena. Skoro pri vseh narodih se ji ni bolje godilo kakor sužnji. Še le krščanstvo je dvignilo ženo iz žalostnega njenega stanja ter jo napravilo kraljico domači hiši. Kakor si mož prostovoljno zbira ženo, tako naj si žena prostovoljno izvoli moža. Ne nasilnost, tudi ne nekaka kupčija med roditelji, temveč nagnenje in ljubezen naj odločujeta. Mož naj svojo ženo ljubi, kakor je ljubil Krist svojo nevesto sv. Cerkev in je zanjo umrl.

Brezpraven je bil otrok. Paganški oče je imel oblast nad življenjem in smrtjo svojih otrok, in če je bilo dete slabotno, smel je je poljubno tudi proč vreči. Kajti paganstvo je poznalo le jedno vzgojo, namreč za državo, in država je potrebovala samo krepkih, močnih državljanov. Tedaj pa je nastopil božji dobrotnik človeštva, Krist, ter se izkazal v prvi vrsti ljubitelja otrok. „Kdor sprejme katerega teh malih v mojem imenu, mene vsprejme!“ je rekel, in tudi on sam je hotel priti na svet kot slabotno, zapuščeno dete sredi temne noči in v uma zanem hlevu. Od tistega hipa dalje je vzelo krščanstvo otroka v svoje varstvo in obrambo.

Brezpraven je bil siromak. Kajti pri paganstvu je bilo bogastvo skoro jedina — čednost. Zato je imenoval celo „plemeniti“ Mark Avrelij sočutje do siromakov norost, Seneka je imenuje slabost, Ciceron celo hudodelstvo, če se da kdo prevladati od sočutja. In krščanstvo? — Krščanstvo ne pozna razločka med bogat in ubog; bogastvo ni nobena krepost, temveč Krist je imenuje „trnje.“ V srednjem veku so bili ubožci redoma imenovani „prijatelji Božji“, „dobri ljudje“ in „blaženi otroci Božji.“ L. 1895 so nabrali pariški verniki 130.000 frankov za mašniški jubilej svojega nadškofa Richarda, da napravi nov veliki altar v stolni cerkvi. Plemeniti nadškof je pa razdelil rajši ves denar med pariške siromake, ko so ravno prav mnogo trpeli vsled hudega zimskega mraza. Rekel

je, kako se je spomnil, da so stari škofje dostikrat celo svete posode poprodali, da so ubožcem pomagali.

Potem takem krščanstvo pospešuje pravi napredek, in vsak, ki hoče biti resnično napreden, mora vsprejeti v svoje srce njegove nazore in zakone in svoje življenje mora po tem ravnati. Kaj bi bila Evropa, kaj bi bil svet brez krščanstva! Vsakim korakom, s katerim se naš čas oddaljuje od krščanstva, se povrača zopet v barbarstvo nazaj. N.

b) Posebni nameni:

26.) **Sv. Polikarp, škof in mučenec.** Škofje in kardinali. Krščanski duh na srednjih in visokih solah. Kuga v Indiji.

27.) **Sv. Ivan Zlatousti.** Vzvajanje vrlih duhovnikov. Verouku profesorji Krščanska umetnost.

28.) **Sv. Karol Veliki.** Krščanski vladarji. Da bi bila nadvojvodinja Magdalena pristeta blaženim. Vojaški stan in dušno pastirstvo med vojaki.

29.) **Sv. Frančišek Saleški.** Krščansko časopisje. Zmaga nad prostozidarstvom Redovniki.

30.) **Sv. Adelgunda** Vzgojevališča. Kongregacija sv. Katarine in njeni misijoni. Neozdravljivi.

31.) **Sv. Peter Nol.** Zapuščene vdove in sirote. Dobra priprava na smrt. Vse doposlane in še ne uslišane zadeve. Udje molitvenega apostoljstva in bratovščine Srca Jezusovega, ki so umrli v januariju in ki bodo meseca februarija umrli. N.

Zahvali.

Iz Idrije. Čast in hvala Mariji prečisti Devici, sv. Jožefu in sv. Antonu, za pomoč v neki važni zadevi. Obljubili smo bili, ako bomo uslišani, zahvalo v »Zg. Danici.« In stem izpolnjujemo svojo obljubo. — Pribežmo v vseh potrebah in nadlogah k naši ljubi Materi Mariji, saj Ona je delilka milosti iz zaklada presv. Jezusovega Srca. Pojdimo k sv. Jožefu! Zatecimo se k čudodelniku sv. Antonu in nikdar ne bomo osramočeni! J.

* * *

Obljubila sem, da bom očitno po »Danici« razglasila, če me Bog usliši. Mohla sem k presv. Jezusovemu srcu, k sv. križu za vse sovražnike, k Mariji in vsem svetnikom; posebno še k sv. Jožefu in sv. družini, sv. Antonu Pačovanu in sv. Alojziju Gonzaga. Prisrčna zahvala — uslišana sem bila! Česteno bodi presv. Jezusovo srce Marsikateremu mojih prijateljev in tudi nasprotnikov je znano to, kar sem prejela. — Vsakemu priporočam, naj gre to mojo pot, in se imenom podpisujem:

M. Udrman z otroki.

Raznoterosti.

Vernikova soba Vedeti hočeš, kakšna je tvoja soba? Mala puščavica je sredi mesta. V tej puščavici si ti puščavnik. Tu lahko pobožno moliš, klečiš na tleh, udariš se lahko na prsi. Tu si lahko v resnici puščavnik. Veleti hočeš, kaj je tvoja soba? Tvoja sobica je malo svetišče, v njem si ti sam duhovnik. Sveti križ in blagoslovljena voda ti vzbujata resne, pobožne misli. A tvoje srce je goreča svetilka, ki gori vsled velike ljubezni do Gospo la. Tvoja molitev je lepo dišeče kadilo. Sv. Bernard jo imenuje kosček nebes. Kaj delamo namreč drugega v nebesih kakor se godi v sobi pobožnega vernika? Boga v svoji sobici molimo, častimo, ljubimo. V popolni prostosti mu tu služimo. Pogovarjaš se v svoji celici z angelji, s kraljico angeljev in svetnikov. Tu izdihuješ po nebeškem ženinu, tožiš in pripoveduješ mu svoje skrbi, tu javljaš svoje želje. Najsi je še bolj pusta sobica, kjer si, vendar pomisli, da vas je v nji vedno pet: Bog Oče, Bog Sin, Bog sv. Duh, tvoj angelj varuh in ti sam. Spomni se tudi besedij sv. papeža Gregorija Velikega: „Kaj

kristi zuranja samota, ako si ti re obraniš samote srca. Tvoja sobica je molitvenica. Tu se pripravljaš k sv. obhajilu, tu se zahvaljuješ Bogu, potem ko si je prejel. Tu je tudi kraj, kjer te bodo zadnjič obiskali, da te spremi v nebo, potem ko si mu daroval življenje. Globoko misleč človek je nekoč rekel: „Klečalnik je skrajno potrebna sobna oprava, kjer ga ni, tam niti ni sreče.“ Kako krasna, kako potrebna resnica. A kako slabo jo umejo ljudje! Da, kjer nedostaja v družini molitve, nedostaja sproščovanja, medsebojne ljubezni. Kako pogosto tožijo očetje in matere, da ni pokorščine pri otrokih. Kako to pokorščina v hiši, ki ne pozna dolžnosti do Boga? Zakaj neizpremenljiv je rek: „Kdor Boga ne ljubi, tega tudi drugi ne bodo ljubili; kdor se Bogu ne pokorava, temu tudi drugi ne bodo pokorni.“

F. Kraljič.

(Sovraštvo do samostanov — že staro.) Prva štiri stoletja je v severni Afriki krščanstvo prekrasno cvetelo. Srce tedanje katoliške cerkve v Afriki je bilo slavnoznano mesto Kartagina. V to mesto se je stekalo vse bogastvo in vsa krasota. Tudi krščansko življenje je bilo lepo razvito. — a žalibog da je bilo to mesto tudi središče, kamor se je shajala nesnaga in hudobija vse Afrike. In kako so ti pohotni Kartazani in mnogi hudobni ljudje po deželi sedili o redovnikih, oni družbi, katere udje so si izbrali vedno devištvo? Tedanji cerkveni pisatelj Salvijan piše: „Samostani so bili predmet ali najdrznejšemu zasramovanju ali pa res satanskemu sovraštvu. Če je došel pobožen redovnik iz Sirije ali Egipta v Afriko po opravkih svojega samostana, gledali so ga kakor neko ptujo, redko žival, nad katero je smel vsakdo znašati svojo jezo, kolikor je hotel, brez kazni. Tak redovnik je bil zasmehovan, zaničevan in to, če se je le prikazal na ulico. In zraven so smatrali tako pobalinsko zasramovanje še za ljubeznjivo šalo in nedolžno veselje.“ — A kmalu potem, ko je Salvijan pero odložil, kmalu ošabni in pohotni Afričani niso več gledali neljubih jim redovnikov, zakaj ne? Ker jim je Bog z redovniki vred vzel tudi luč krščanske vere, s tem, da jim je v deželo dovedel krute Vandale in na to grabežljive Mohamedane. Krote in močeradi — kakor pripovedujejo potovalci — se sprehajajo tam, kjer so nekdaj stale najlepše cerkve. — Tudi mi, Slovenci izvajajmo iz tega zgodovinskega dejstva posledice, kaj se nam utegne zgoditi, ko bi se pregreševali zoper redovnike in samostane.

J.

Listek.

Bratovščina vednega češčenja presv. Rešnjega Telesa ima v uršulinski cerkvi prihodnji četrtek, 1. februarija, svojo navadno pobožnost. Ob 5. uri pridiga, in potem med sv. mašo skupno sv. obhajilo.

C. kr. komorni virtuos Fran Ondříček je sredo 17. t. m. v letošnjem II. rednem koncertu „Glasbene Matice“ v Ljubljani nastopil kot goslar. Pred nedavnim je godel po raznih ruskih mestih, da so se mu divili vsepovsod in ga slavili kot prvega sedaj živečega strunarja. Težko je sicer trditi, kdo je prvi ali drugi — a to beležimo: da je Paganinija, naj večega vseh dosedanjih vijolinistov, sin izrazil se o

njem: Ondříček tudi mojega očeta lastnih kompozicij ne izvaja nič slabeje, nego so jih moj oče sami. Čul je bil namreč Ondříčka v Florenci. In to beležimo, da je Ondříček naša kri — Slovan! Ni nam treba pripisavati tu, kakošen vibar priznanja je vršil sredo večer po prostorih velike sobane „Narodnega Domu.“ napolnjenega najizobraženejšega poslušalstva od blizu in od daleč. — Nam je ob tem Ondříčekovem nastopu v Ljubljani sopet le v mislih naša mladina; poraba njenega časa in pa prihodnost naše domovine. Dobro nam je znano, da so vzlasti med srednješolsko ljubljansko mladino uprav to dobo nenavadno nadarjeni godbeniki in pevci. — Dobro vemo, kako so posebno še iz Alojzijevišča med narod razšli se muziki, Slovencem znana imena. Šola Nedved-Foerster je je vzgojila. Foersterova šola, pomnožena s šolo oo. Angelik Hugolin, deluje še danes. In Matej Hubad v „Glasbeni Matici“ vzgaja uprav sedaj nebroj mladih talentov, mladeničev in deklet. Poslanstvom ljube domovine vabimo te, sosebno še ljubljanska mladina, da ne zamudiš te obilno ponujane si izobrazbe svojega pevskega talenta. Kaka sreča in kaka ti mogoča gmotna korist! In kaka mila uteha tvojemu duhu, da si ob samitnih urah poznejega poklica pesmico zabrenkaš ali zapoješ. Mala sobica ob tvojem pevanju postane popolnem ti zadostujoč obširen svet. In če drugega prav nič — ti pevsko izobrazena deklica in mladenič — usedeš se kedaj k fortepiani, k pianinu, — vzameš si v roko gosli, tamburico, gitaro, flavto, ali katero si že bode muzikalno orodje — in vsa želja po družbi te je minila. Kakim neprijetnostim se ti, narodova učiteljica, tem potem ogneš v svojem itak tako težkem, zelo težkem poslovanju po deželi. In koliko ugleda si pridobiš tem potem ti mladi učitelj, ki ti postane tvoja sobica — ljubo utočišče in svetišče. Pred vsim pa muziko neguj ti mladi duhovnik, ti sosebno bode v vsem luč svojega rodu! — Slovenska mladina! Le urnih rok do muzike; jasnim grlom do naše pesmi; zapiši si pred svojo življenjsko pot vspeodbudilni rek:

Petja ondi le slišati ni,

Kjer ne biva poštenih ljudi.

Z Okrogla so pred 14 dnevi k pogrebu v Naklo nesli Jerneja Križnarja, onega 80letnega starčka, ki je vlanski predpust stal tu pred altarijem kot zlatoporočenec. Ponedeljek, 22. t. m., pa je nagloma zamrl 86letni Blazij Hlebčar, stari Jurjevec. Kapelica na Okroglem ga bo težko pogrešala. Da je le mogel, bil je navzoč tu pri vsaki sv. maši. Nekoliko gluha je poluglasno premolil vse sv. dejanje in svojo otročijo pobožnostijo bil vsem navzočnikom živ izgled: kako bivati v Gospodnjem svetišči.

Škofijska kronika.

Premilostni g. knezškok dr. Ant. Bonaventura Jeglič je obiskal nedeljo, 14. januarija, svoj rojstni kraj Begunje. Ondi je maševal in pridigoval in razdelil med mladino knjižica. Potem se je odpeljal preko Jesenic, kjer je obiskal tudi kat. delalsko društvo, nazaj v Ljubljano. Saboto in nedeljo, 20. in 21. januarija, je bil v Dolenji Vasi pri Ribnici, kjer je vsprejel mnogo vernikov v 3. red, izpovedoval in nedeljo zjutraj in popoldan pridigoval.